

Utbildningsinspektion i Stöcksjöhöjdens skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten och besökt Stöcksjöhöjdens skola den 29–30 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Stöcksjöhöjdens skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Stöcksjöhöjdens skola intervjuades rektorn, lärare, övrig personal och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 1–6 samt verksamheten i förskoleklass. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stöcksjöhöjdens skola	Antal elever
Förskoleverksamhet	40
Skolbarnsomsorg	39
Förskoleklass	4
Grundskola	87

Stöcksjöhöjdens skola ligger cirka en mil söder om Umeå, väl skyddad i ett skogsbyrn vid sidan av väg E4. Närheten till skog och mark och badsjö ger rika möjligheter till uteaktiviteter och naturupplevelser under årets alla årstider.

Den gamla skolan renoverades och byggdes ut 1997. Byggnaden, med ett par sammanhängande huskroppar i två plan med källare, rymmer i dag två förskoleavdelningar, förskoleklass, årskurs 1–6 och fritidshem under samma tak. På skolgården finns lekplats och på skolans baksida fotbollsplan/skridskobana, koja och skidspår.

Personalen och eleverna är organiserade i tre arbetslag: förskolan, förskoleklass–årskurs 6, respektive fritidsverksamheten. I rektorns ansvar ingår också en förskola en mil bort med två avdelningar och ytterligare två som skall öppnas efter jul. Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen ingår dock inte i denna inspektion.

Stöcksjöhöjdens skola ingår tillsammans med ett par andra skolor i Umeå kommuns södra skolområde och samverkar med Tegs centralskola för undervisning i språkval och slöjd. Barnen och eleverna kommer från närliggande byar och flera reser med skolskjuts.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Stöcksjöhöjdens skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna i huvudsak lär och utvecklas enligt nationella mål och riktlinjer. Eleverna visar varandra respekt och fungerar väl tillsammans under lektioner och raster.

Arbete i små grupper, god lärartäthet och förebyggande arbete mot kränkande behandling är viktiga led i att skapa den goda stämning med trygghet och trivsel som många ger uttryck för och inspektörerna instämmer i. Skolans musikprofil bidrar med olika inslag under läsåret och till elevernas sociala fostran.

Tillgången på personal är god med jämn köns- och åldersfördelning. De allra flesta har en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Inspektörerna bedömer att rektorns långsiktiga ambitioner att skapa en sammanhållen skola är goda och att det finns grupper och strukturer som främjar detta.

Skolan har framförallt en mycket god utemiljö som tas tillvara och stimulerar till olika aktiviteter under årets alla årstider.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra analysen av elevernas resultat och bättre uppmärksamma eventuella skillnader över tid och mellan könen.
- Skolan kan förbättra bedömningen av elevernas lärande i förhållande till nationella mål och riktlinjer för samtliga ämnen.
- Skolan bör uppmärksamma de yngre elevernas situation i samband med skolskjutsar.
- Skolan bör se till att elever och föräldrar får bättre information om språkval.
- Rektorn behöver bli mer förtrogen med verksamheten så att det pedagogiska ledarskapet kan stärkas och elevernas rättssäkerhet garanteras.
- Personalens kompetens kan förbättras om de föreskrifter som gäller för verksamheten.
- Skolan bör förbättra tillgången på ändamålsenliga lokaler.
- Skolan måste försäkra sig om att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Skolan har inte utarbetat åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilda stödåtgärder (5 kap.1 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper, utveckling och lärande

I förskoleklassen gör skolan inga direkta mätningar av elevernas utveckling och lärande men man arbetar med språk och kommunikation samt grundläggande taluppfattning i matematik. En målsättning är att vänja barnen vid skolans struktur och att skapa en gruppkänsla. Inspektörerna bedömer att verksamheten ger en god grund för fortsatt skolgång.

I årskurs 3 gör eleverna ett läs- och skrivtest som är gemensamt för hela kommunen. Skolan har inte analyserat resultaten men inspektörerna bedömer att de är jämförbara med kommunens resultat.

I årskurs 5 visar resultat från nationella ämnesprov att eleverna vid Stöcksjöhöjdens skola når målen i svenska, engelska och matematik med något enstaka undantag för matematik. Det ringa antalet elever gör att procentuella fördelningar och skillnader måste tolkas försiktigt men resultaten förefaller jämförbara eller bättre än för kommunen i stort. Inga större könsskillnader verkar föreligga men skolan har inte analyserat resultaten i detta avseende eller över tid.

Skolan kan inte redovisa några resultatuppföljningar i övriga ämnen men såvitt inspektörerna kan bedöma från intervjuer och lektionsbesök når eleverna i huvudsak de nationella kunskapsmålen för utbildningen.

Normer och värden

Atmosfären på skolan är lugn, trygg, öppen och välkomnande. Det råder en god, familjär stämning och nära relationer mellan vuxna och elever. Rektorns arbetsrum ligger i direkt anslutning till klassrum och elever uppger att de är vana att gå dit i olika ärenden.

Det förekommer inte klotter eller förstörelse och eleverna trivs. Enligt samstämmiga uppgifter från elever, personal och föräldrar förekommer inte kränkningar eller mobbning på skolan i någon större utsträckning. Yngre elever blir väl omhändertagna av äldre elever på raster, men vid intervjuer framkommer att det kan förekomma oro i samband med skolskjutsar i brist på vuxennärvaro.

Rent fysiskt är arbetsmiljön trång. I matsalen upplevde man tidigare problem med hög ljudnivå och livlig aktivitet. Sedan eleverna släpps in i mindre grupper verkar detta problem mindre och inspektörerna fann miljön tillfredsställande. Principen att varje barn skall torka av sin egen matplats visar å ena sidan ansvarstagande men leder å andra sidan till en viss rörlighet runt borden.

Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklar normer och värden i förhållande till nationella mål och riktlinjer.

Sammanfattning

Det råder en familjär och trivsamt stämning på Stöcksjöhöjdens skola. Eleverna lär och utvecklas i huvudsak enligt nationella mål och riktlinjer. Resultaten är goda i svenska och engelska, men skolan kan förbättra redovisningen av resultaten i övriga ämnen.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Rektorn menar att skolans små grupper är en viktig grund för att skapa en god miljö för trygghet och lärande. Föräldrarna uppskattar den goda tillgången på vuxna runt barnen liksom det förebyggande arbetet med fadderverksamhet och massage. Skolan behöver dock uppmärksamma de yngre elevernas situation, särskilt i samband med skolskjutsar.

Skolan har ett handlingsprogram mot kränkande behandling som föräldrar varit med och reviderat. I händelse av mobbning arbetar man delvis efter den så kallade Farstamodellen, som bland annat innebär att skolan kan dröja med att kontakta föräldrarna efter det att samtal hållits med berörda elever. Inspektörerna vill betona att skolan bör se till att kontakt tas med hemmen utan dröjsmål.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Stöcksjöhöjdens skola ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Ytterligare exempel på förebyggande arbete är kompissamtal och den så kallade EQ-verkstaden, vilket är ett material om s.k. emotionell intelligens, med värderingsövningar om förhållningssätt och bemötande. Ordningsregler finns anslagna i klassrum och eleverna verkar känna till dem även om man inte alltid följer dem. I en årskurs har en psykolog från kommunens resursteam haft samtal med eleverna om djupt rotade konflikter. Skolans så kallade Må Bra-team träffas en gång per månad och stämmer av läget i de olika klasserna.

Det finns ett starkt engagemang för skolan hos föräldrar som uppskattar möjligheten att kunna påverka. Ett forum är det så kallade Rådslaget där föräldrar och personal möts för samtal om skolans framtida utveckling. Man har även ordnat föreläsningar med angeläget innehåll och diskussionskvällar om kursplaner och mål kopplat till personalens behov av kompetensutveckling.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Personalen är organiserad i tre arbetslag med ansvar för förskolan, fritidsverksamheten respektive förskoleklass till årskurs 6. Varje fritidspersonal är knuten till en klass i årskurs 1–3 under förmiddagarna och har ibland gemensam planering med skolans personal. Fritidspersonal deltar även under rastaktiviteter i skolans stimulerande och rika utemiljö. Rektorn och lärarna önskar emellertid mer samarbete mellan de olika arbetslagen och över klassgränserna för att ge eleverna helhet och sammanhang och stärka den röda tråden i ett 1–16-årsperspektiv.

Läsåret 2004/05 övergick skolan från så kallad B-form med åldersblandade klasser, till åldershomogena mindre klasser. Samverkan i åldersblandade grupper sker vid vissa tillfällen som elevens val, temadagar och pysseldagar någon gång per månad. Även genom skolans speciella musikprofil, som är ett prioriterat område, samverkar elever i olika åldrar i ensemblespel och olika sång- och musikinslag.

Skolan följer inte någon timplan strikt utan använder en flexibel schemaläggning med inslag som tematiskt arbete och ”forskning” om olika områden, eller skoltidning. Inspektörerna ser positivt på en varierad undervisning men menar att skolan också måste kunna redovisa vilken tid eleverna faktiskt får och har rätt till för att uppnå målen i alla ämnen.

Vid inspektionen framkommer att arbetssättet kan skilja sig mycket mellan olika lärare. Föräldrarna uppfattar att i vissa fall använder lärare samma arbetsuppgifter sedan flera år tillbaka, i andra fall förekommer kreativa inslag som stimulerar eleverna till ett mer reflekterande förhållningssätt. Föräldrarna lyfter särskilt

fram undervisningen i engelska som ett gott exempel där eleverna får skapa olika texter med nya ord som ett alternativ till traditionella läxor med glosor.

Utvärdering av lärandet, bedömning

Skolan följer elevernas lärande framförallt i svenska och matematik med olika prov och diagnoser och utvecklingssamtal genomförs en gång per termin. Inspektörerna ser positivt på att både lärare och fritidspersonal medverkar vid utvecklingssamtalen, men bedömer att informationen om elevernas lärande i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen kan förbättras.

Elever som har svårigheter i skolarbetet har rätt till särskilt stöd och om sådant behövs skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Inspektörerna mötte vid besöket elever med särskilda stödåtgärder men skolan kunde inte redovisa åtgärdsprogram för dessa elever. En bidragande orsak till detta är att bytet av rektor lett till bristande kontinuitet i rutiner och dokumentation. Skolan måste därför säkerställa att åtgärdsprogram tas fram för alla elever i behov av särskilt stöd. Eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetande av programmet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan har en aktuell kvalitetsredovisning som beskriver förutsättningarna, verksamheten och resultaten enligt författningarnas krav. Skolan har dock inte analyserat resultaten över tid eller med hänsyn till eventuella könsskillnader eller med kompletterande synpunkter från mottagande skola. Stöcksjöhöjdens skola får visserligen inga direkta signaler från Tegs centralskola som tar emot eleverna i årskurs 7 om att elevernas förkunskaper skulle vara bristfälliga, men har å andra sidan inte efterfrågat sådana uppgifter mer systematiskt.

Elevernas föräldrar är intresserade av skolans kvalitetsredovisning men känner inte till innehållet i den vid inspektionen och har inte deltagit i arbetet med den. Kvalitetsredovisningen visar också på en tydlig uppdelning av skolans olika verksamheter, vilket går emot rektorns intentioner om en sammanhållen skola.

Inspektörerna bedömer att arbetet med skolans kvalitetsredovisning kan bli mer systematiskt och att underlaget kan breddas. Elevers och föräldrars delaktighet kan öka. Kopplingen till skolans arbetsplan och det dagliga arbetet kan också göras tydligare.

Skolledning och intern kommunikation

Rektorn är ny sedan augusti 2005 men har snabbt blivit ett välbekant ansikte för elever, föräldrar och personal. Förväntningarna är positiva från många håll och rektorn har god kontakt med eleverna. Flera är dock oroade över skolans stora ekonomiska underskott och hur rektorn skall arbeta med detta.

Rektorn vill satsa långsiktigt på att skapa samarbete och en sammanhållen skola. Detta sker genom möten i olika konstellationer. Höjdens utvecklingsgrupp, HUG, består av en person från varje verksamhet (förskola, fritids, skola) och bereder utvecklingsfrågor till personalkonferensen som också är lokal skolutvecklingsgrupp. Samverkan mellan skola och föräldrar sker som tidigare nämnts i Rådslaget. Inspektörerna bedömer att dessa ansatser är goda, men att rektorn efter sin relativt korta tid på skolan, nu behöver bli mer förtrogen med verksamheten för att kunna stärkas som pedagogisk ledare.

Rektorerna för samma skolområde träffas en gång per månad och samtliga grundskolerektorer har konferens var femte vecka. Träffarna för skolområdet handlar ibland om pedagogiska utvecklingsfrågor som språk-PRIO och individuella utvecklingsplaner (IUP), men ofta om ekonomi eftersom flera enheter går med underskott. Rektorn för Stöcksjöhöjdens skola har ett tydligt uppdrag att på två år ta bort skolans ekonomisk underskott.

Sammanfattning

Skolans arbetsmiljö är trygg och trivsamt men trång. Organisationen med relativt små grupper och flexibilitet är positiv. Rektorn har en klar vilja att utveckla skolan men behöver bli mer förtrogen med verksamheten för att kunna stärkas i sitt pedagogiska ledarskap. Skolan måste säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får detta och att åtgärdsprogram upprättas och förvaras på ett rättssäkert sätt.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

Inspektörerna bedömer att eleverna huvudsakligen har tillgång till en likvärdig utbildning vid Stöcksjöhöjdens skola. Genom samverkan med Tegs centralskola får eleverna undervisning i språkval och slöjd. Simning och teaterbesök erbjuds men kräver också busstransport till och från skolan.

Vid inspektionen framkommer att en viss del av arbetet med hem- och konsumentkunskap kan förekomma som hemuppgifter i stället för undervisning. Enligt grundskoleförordningen är undervisningstid arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under lärares ledning. Detta innebär att hemuppgifter inte kan betraktas som undervisning och att eleverna inte får den garanterade undervisningstid de har rätt till om hemuppgifter får ersätta undervisningstiden.

Informationen om språkvalet kan förbättras enligt föräldrarna. Eleverna gör ett besök på Tegs centralskola i årskurs 5 och får prova på olika språk under en dag. Därefter skall de välja språk till årskurs 6. Föräldrarna är kritiska till att eleverna får alltför kort introduktion till de olika alternativen och sedan inte får byta. Skolan måste även informera om att eleverna har rätt att välja svenska eller annat modersmål, engelska eller teckenspråk.

Elevers val kan ges ett rikare utbud och svara upp bättre mot elevernas behov och önskemål. Eleverna erbjuds några olika alternativ varje termin där bland annat skolans musikprofil får ett visst utrymme med sång och musik, dekor och sceniska projekt. Musikprofilen är ett uppskattat inslag men framförallt de äldre eleverna skulle gärna vilja ha ytterligare alternativ och få vara med och påverka utbudet.

Personalresurserna

Tillgången på personal är god vid Stöcksjöhöjdens skola med fem barnskötare, sex förskollärare, en fritidspedagog och sex lärare. De flesta har en utbildning

avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Någon lärare kan ha utbildning för undervisning i annan åldersgrupp, till exempel gymnasiet men har ändå god ämneskompetens.

Personalens köns - och åldersfördelning är jämn med förhållandevis många manliga lärare för de yngre eleverna. Det finns ingen speciallärare eller specialpedagog, utan skolan har prioriterat att arbeta med små grupper. En av lärarna har en viss påbyggnad med kurser i specialpedagogik och arbetar delvis med stödundervisning.

Skolan har tillgång till skolsköterska någon dag i veckan. Genom kommunens resursteam kan man även få del av annan specialkompetens vid behov. Skolan har anlitat en psykolog för samtal med eleverna i en klass om deras relationer och psykosociala miljö.

Inspektörerna bedömer att tillgången på personal är god med en högre lärartäthet än i kommunen och riket.

Kompetensutvecklingen

Beroende på skolans stora ekonomiska underskott är det svårt med medel till kompetensutveckling. För några år sedan påbörjade man ett EU-projekt om kompetensanalys men fullföljde ej detta. Tanken var att utgå från skolans kursplaner och identifiera behov av kompetensutveckling.

Lärarna uppger att de behöver mer kunskaper om elever i behov av särskilt stöd, men den kompetensutveckling som står till buds är olika gratisföreläsningar sponsrade av läromedelsförlag.

Inspektörerna bedömer att personalens kunskaper kan förbättras om de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kompetensutveckling av personal är nödvändig för skolans långsiktiga utveckling och elevernas rättssäkerhet.

Materiella resurser

Elevantalet är idag större än vad skolan ursprungligen byggdes för vilket skapar brist på lokaler. Det sista kvarvarande grupprummet fick tas till rektorsexpediton. Personalen har arbetsplatser i samma rum som lunchrum och konferensrum. Årskurs 6 har haft samma lilla klassrum i flera år och vill byta till annan lokal. Den lilla studiehörna som man har skapat i anslutning till klassrummet upplevs därför positivt.

Lokalerna är trivsamma och av god standard och varierar i form och storlek, men är otillräckliga. Fritidsverksamheten bedrivs inne i den äldre skolbyggnadens trapphus och i angränsande lediga rum. Skolsköterskans mottagning utgörs av ett litet utrymme i källaren under den lilla gymnastiksalen, vägg i vägg med musiksalen och saknar bords, telefon och dator, vilket försämrar förutsättningarna för en väl fungerande verksamhet.

Skolmatsalen är öppen och trivsam med fönster mot skolans baksida och naturområdet, men maten tar ibland slut, särskilt för de äldre eleverna som äter sist, vilket kan skapa irritation och besvikelse.

Skolans stora tillgång är däremot den fantastiska utemiljön. Skolgården med omnejd har sandlåda, grönytor, skog, gungor, koja, plats för cykling, fotbolls-/skridskoplan, lekredskap även om de äldre eleverna önskar lite mer stimulerande saker för rastaktiviteter.

Övrig utrustning är också tillfredsställande enligt inspektörernas bedömning. Eleverna har tillgång till läromedel och datorer finns kopplade till kommunens nätverk och Internet, även om inte alla fungerade vid inspektionen. Skolan har införskaffat musikinstrument och ljudanläggning som används för musikprofilen.

Skolans läge gör dock att bussning behövs till alla aktiviteter som simning, bibliotek, teater, film. Skolan har inget eget bibliotek men bokbussen är uppskattad.

Föräldrarna har en något kluven inställning. Å ena sidan finns uppenbara brister i skolans lokaler. Å andra sidan vill man ha kvar barnen och skolan i byn. Skolans ekonomiska underskott och rykten om att flytta elever i årskurs 4–6 till Tegs centralskola upplevs som ett påtagligt hot som skapar oro hos flera.

Sammanfattning

Eleverna vid Stöcksjöhöjdens skola har överlag god tillgång till en bra utbildning. Skolans musikprofil är ett prioriterat område och uppskattat inslag men kan utvecklas ytterligare så att den omfattar fler elever.

Tillgången på personal är god och de flesta har en utbildning för den undervisning de bedriver. Personalen behöver dock tillsammans med rektorn få möjlighet att utveckla den pedagogiska verksamheten bättre mot nationella mål och riktlinjer.

Skolan har en mycket god utemiljö som tas tillvara och används i det dagliga arbetet. Bristen på ändamålsenliga lokaler för exempelvis idrott- och hälsa medför att eleverna ofta måste bussas till olika lektioner och aktiviteter.

Datum	Ort
2006-06-12	Umeå

Per-Daniel Liljegren

Lena Ålander